

Inatsisartut
/ MAANI

Nassuiaat agguanneqartussaq

Ilanngullugu nassiuqqarpoq "Sinerissap qanittuani paggatassiilluni qaleralinniarnermi angallatit 9 meteri tikillugit takissusillit ilanngunnerisigut aalisartunut inuiaqatigiinnullu aningaasatigut sunniutai pillugit Inatsisartunut nassuiaat" Inatsisartunut agguanneqartussanngorlugu.

Naalakkersuisut qulaani taaneqartumik nassuiaat suliarissagaat Inatsisartut 2022-mi upernaakkut ataatsimiinnermi immikkoortoq 92-imi aalajangerpaat. Ilanngullugu aalajangerneqarpoq nassuiaat upernaakkut 2023-imi ataatsimiinnermi agguanneqassasoq.

Inussiarnersumik inuulluaqqusillunga

Karl Tobiassen
Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq

Ilanngunneqartoq:

- "Sinerissap qanittuani paggatassiilluni qaleralinniarnermi angallatit 9 meteri tikillugit takissusillit ilanngunnerisigut aalisartunut inuiaqatigiinnullu aningaasatigut sunniutai pillugit Inatsisartunut nassuiaat".

25-05-2023
Sags nr.: 2023 - 8392

Postboks 269
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 63 55
E-mail: apn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Sinerissap qanittuani paggatassiilluni qaleralinniarnermi angallatit 9 meteri tikillugit takissusillit ilanngunnerisigut aalisartunut inuiaqatigiinnullu aningaasatigut sunniutai pillugit Inatsisartunut nassuiaat

Kolofon

Sinerissap qanittuani paggatassiilluni qaleralinniarnermi angallatit 9 meteri tikillugit takissusillit ilanngunnerisigut aalisartunut inuiaqatigiinnullu aningaasatigut sunniutai pillugit Inatsisartunut nassuiaat

15-05-2023

Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoqarfik

Imaneq 1A, 701
Postboks 269
3900 Nuuk
Telefon: (+299) 34 50 00
Telefax: (+299) 34 63 55

Email: apn@nanoq.gl

Nittartagaq: www.apn.gl

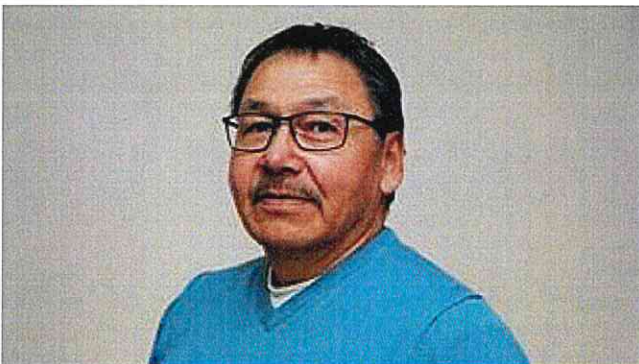
Siulequt

Sinerissap qanittuani paggatassiilluni qaleralinniarnermi angallatit 9 meteri tikillugit takissusillit ilanngunnerisigut aalisartunut inuiaqatigiinnullu aningaasatigut sunniutai pillugit Inatsisartunut nassuiaat matumuuna saqqummiuppara.

Naalakkersuisut qulaani taaneqartumik nassuiaat Inatsisartut 2022-mi upernaakkut ataatsimiinnerannut atatillugu immikkoortoq 92-kkut aalajangerpaat.

Piffissami ukiuni aqqaneq marlunni ikaarsaariarfeqarluni 9 meterimik tamani takissusillit atorlugit inuussutissarsiutigalugu umiatsiaararsorluni aalisarnermut pisassiissutsinik pigisaqarnermi iluaqutit ajoqutillu pillugit Naalakkersuisut siusinnerusukkut nassuaatiginikuusaat innersuussutigineqarpoq. Taamanikkut nassuiaat Inatsisartut 2021-mi upernaakkut ataatsimiinneranni saqqummiunneqarpoq.

Misissueqqissaarnermi ataaniittumi aallaavik tassaavoq sinerissap qanittuani paggatassiilluni qaleralinniarnermik killilersuinerup allanngortinnera, tasanilu aalisarsinnaanermut akuersissuteqartut angallatip takissusaata ullumikkut 6 meteriusup akerlianik angallatit 9 meteri tikillugu takissuseqartut atornissaannik periarfissaqassallutik.

Karl Tobiassen

Aalisarnermut Piniarnermullu Naalakkersuisoq

Nuuk

Imarisai

Eqikkaaneq.....	4
Tunuliaqut.....	4
Upernavimmi, Ummannami aamma Qeqertarsuup Tunuani qaleralinniarnep 2013-imit 2022-mut allanngoriartornera	6
Aalisalersinnaaneq	7
Killilersuinerup allanngortinnerata sunniutai.....	8
Umiatsiaararsorluni aalisarnermik aningaasalersuineq aningaasaqarnerlu	9
Aalisarnernut allanut pingaaruteqassusia	12
Pisassiissutininik pigisaqarluni (IOK) maannakkut angallatinik aalisarnermi piusumi sunniutai	14
Suliffissanik neqerooruteqarnermut suliffissaqartitsinermullu kingunissai.....	15
Paggatassiilluni qaleralinniarnep TAC-mik aalajangiineq	16
Aalisartunut inuiaqatigiinnullu aningaasaqarnermi sunniutaanik eqikkaaneq	16
Naggasiilluni oqaaseqaatit	17

Eqikkaaneq

Umiatsiaaqqaanit 6 meteri tikillugu takitigisunit angallatinut 9 meteri tikillugu takitigisunut ikaarsaariarneq aalisarsinnaanermik akuersissutillit ataasiakkaat aalisarsinnaassuseqarnerisa annertusineranik taamaalillunilu paggatassiilluni aalisarnermi aalisarsinnaassutsip qaffanneranik kinguneqassaaq. Umiatsiaararsorlutik aalisartut angallammik 9 meteri tikillugu pisinissamik periarfissaqartut soqutiginnittullu taamaalillutik sumiiffimmi pineqartumi pisassiissutiminni annertunerusunik pisaqarsinnaassapput. Tamanna umiatsiaararsortut sinnerisa TAC tamakkerlugu atornerqapat aalisarsinnaanermut periarfissaasa annikillinera kinguneqassaaq.

Ataatsimut isigalugu naliliisoqarpoq aalisartut aningaasaqarluarneroreersut angallatinut 9 meteri tikillugu takissusilinnut aningaaliinissamut periarfissaqassasut, taamaalillunilu angallatit immikkoortuaniittut taakku pisaat aamma kaaviiartitaat/isertitaat ikinnerusunut katersuunnissaa kingunerissallugu.

Paggatassiilluni aalisarnermi 6 meterimit 9 meterimut allannguneq kinguneqassaaq, angallatit pisassiissutinik namminneq pigisaqartut pisassiissutitik turerusussappatigit pisassiissutiminnit akinik appasinnerusunik pissarsiaqassasut. Taamaalilluni angallatinut nammineq pigisanik pisassiissuteqarneq pilerinannginnerulissaaq. Eqqarsaatigineqarsinnaavoq umiatsiaararsorluni aalisarnermi aalisarsinnaanermut akuersissutilik angallammik 9 meterimik pisisoq taamaalilluni angallatinut nammineq pigisanik pisassiissutinik pisinissaq imaluunniit paggatassiilluni aalisaannarnissaq toqqassagaat. Taamatut toqqaanermi sumiiffimmi pineqartumi pisassiissutinik pisisinnaanissaq pisariaqarpoq.

Piffissami sivikinnerusumi ilimagineqarpoq 9 meterimut allannguneq pisassiissutit atorlugit pisaqarnerunermik taamaalillunilu kaaviiartitsinerulernermik kinguneqassasoq. Ilimagineqarpoq piffissami sivilinnerusumi pisassiissutit atorlugit pisat annertusineranni sumiiffik 47-imi qaleraleqassuseq ajornartorsiutaalissasoq.

Tunuliaqut

Upernavimmi, Uummannami aamma Qeqertarsuup Tunuani (sumiiffik 47) qaleralinniarneq sumiiffinni aalisarsinnaanermut akuersissutilinnut tamanut 2012-ip tungaanut ataatsimut pisassiilluni killilersugaavoq. Tamassuma kinguneraa aqutsiveqarfinni taakkunani ataasiakkaani, umiatsiaaqqat angallatillu mikinerusut, angissusaat apeqqutaatinnagu, pisassiissutit tamakkerlugit pisarineqarnissaasa tungaanut ataatsimut pisassiissutinik aalisartarnerat. Angallatit angingaatsiartut aalisarsinnaassuseqarnerusullu taamaalillutik pisassiissutinit annertunerusunik pisaqartarput, taamanikkullu Naalakkersuisuusut isumaqarput umiatsiaaqqat mikinerisut angallatinut anginerusunut toqqaannartumik unammillernerat naleqqutinngitsoq.

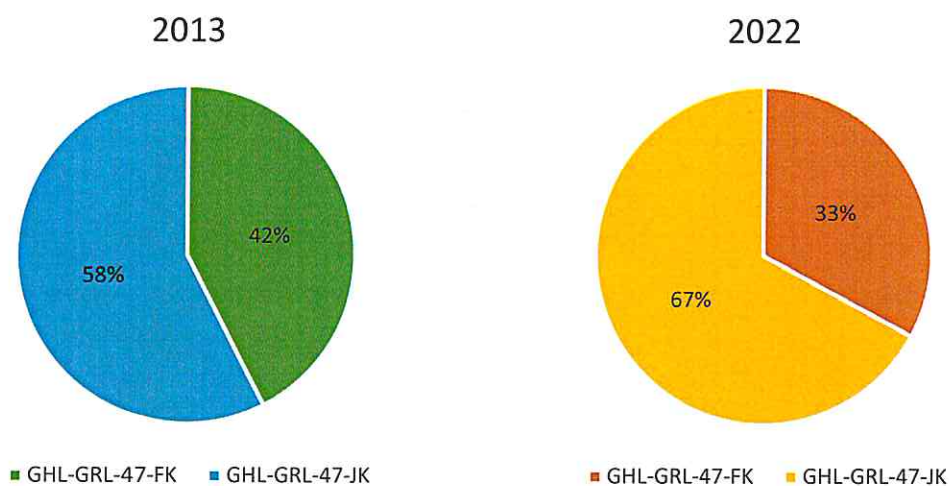
Tamanna tunngavigalugu aalisarnermik 2012-imi aaqqissuusseqqittoqarpoq, tamassumalu kinguneraa TAC-p angallatit immikkoortuinut marlunnut avinneqarnera, umiatsiaaqqanut 6 meteri tikillugu takissusilinnut paggatassiilluni aalisartunut aamma angallatinut 6 meteri sinnerlugu takissusilinnut pisassiissutinut nammineq pigisanut niuerutigineqarsinnaasunut. Aalisarnermik taamatut killilersuineq, umiatsiaaqqat 6 meteri tikillugu takitigisut aamma angallatit 6 meteri qaangerlugu takitigisut, ullumikkut sulii atuuppoq, angallatilli immikkoortuini marlunni taakkunani ukiuni qulini kingullerni ineriartorneq assigiinngitsorujussuuvoq. Taamaammat umiatsiaaqqat aalisarnermi atorneqartut takissusiasa allannortinnerata kingunerisinnaasai nalilersorniarlugit maannakkut malittarisassat 2012-imi atuutilersinneqarisa kingorna aalisarnermi ineriartornerup misissornissaa pingaaruteqarpoq.

Upernavimmi, Uummannami aamma Qeqertarsuup Tunuani qaleralinniarnep 2013-imit 2022-mut allanngoriartornera

Soorlu takussutissiami ataaniittumi takuneqarsinnaasoq umiatsiaaqqat (JK) sumiiffik 47-imi pisassiissutinit pisaat tamarmiusut 2013-imi katillugit 58 %-iupput 2022-mi 67 %-imut qaffallutik. Angallatit peqatigitillugu pisaat 2013-imi 42 %-imit 2022-mi katillugit 33 %-inut appariarput

Takussutissiaq 1. Upernavimmi, Uummannami aamma Qeqertarsuup Tunuani angallatit (FK) aamma umiatsiaaqqat (JK) pisassiissutinit pisaasa agguarnerat

Umiatsiaaqqat sumiiffik 47-imi pisassiissutinit pisaasa qaffallutik allanngoriartoqarnera arlalinnik pissuteqarpoq. Nassuaatit pingaarnerit ilaat tassaavoq umiatsiaaqqat piffissami 2013-imit 2022-mut pisassiissutinit pisaasa amerliartortorujussuunikuuneri.

Tabeli 1: Sumiiffik 47-mi umiatsiaaqqat angallatillu pisassiissutinit pisaasa agguarnerat

Ukioq	Angallatit	Umiatsiaaqqat	Tonsit
2013	9.417	12.765	22.182
2022	8.913	18.196	27.109

Umiatsiaaqqat pisassiissutinit pisaat tonsinngorlugit 2013-imi 12.765 tonsinit 2022-mi 18.196 tonsinut qaffariarput. Angallatit piffissami tassani pisassiissutinit pisaat 9.417 tonsinit 8.913 tonsinut appariarput.

Sumiiffik 47-mi tamarmi piffissami tassani pisassiissutinit pisat 5.000 tonsingajannik 22.182 tonsinit 27.109 tonsinut qaffariarput. Taamaalilluni ukiut qulit matuma siorna sumiiffik 47-mi umiatsiaaqqat angallatillu immikkoortillugit sinerissap qanittuani qaleralinniarnermik aqqissuusseqqinnerup kingorna angallatit immikkoortuisa taakku marluk pisassiissutinit pisaat allangornikorujussuupput.

Takussutissiaq 2. Sumiiffik 47-mi umiatsiaaqqanut aalisarsinnaanermut akuersissutit aamma angallatinut aalisarsinnaanermik akuersissutit amerlassusaat

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Umiatsiaaqqanut	764	765	786	963	990	987	1057	1029	1010	992
Angallatinut	122	119	115	121	116	112	118	125	116	122

Soorlu takussutissiami takuneqarsinnaasoq sumiiffik 47-mi qaleralinniarnermik aqqissuusseqqinnerup kingorna umiatsiaaqqanut aalisarsinnaanermut akuersissutit amerleriarujussuarnikuupput, 2012-mi 764-iniit 2022-imi 992-inut. Peqatigitillugu angallatinut piffissami tassani aalisarsinnaanermut akuersissutit allangoriartornikuunngillat 122 missaaniillutik.

Aalisalersinnaaneq

Paggatassiilluni aalisalersinnaaneq aalisarsinnaanermut akuersissutit pisassiissutillu pillugit Namminersorlutik Oqartussat nalunaarutaasigut ullumikkut malittarisassaqqarpoq, tamassumalu kinguneraa inuussuttut 18-init 29-nut ukiullit immikkut mianerineqassasut. Naalakkersuisut Uummannami aamma Qeqertarsuup Tunuani aqutsiveqarfinni taakkunani marlunni pissutsit kingunerannik aalisartunut nutaanut aalisarsinnaanermut akuersissutinik tunniussisarneq 2019-imi unitsippaat. Aqutsiveqarfinni taakkunani aalisarsinnaanermut akuersissutinik tunniussisarnerup unitsinnera 2022-mi atorunnaarpoq, tamassumalu kinguneraa qinnuteqartut sumiiffimmi umiatsiaararsorluni siusinnerusukkut aalisarsinnaanermut akuersissuteqarnikuunngitsut

qinnuteqartup nalunaarummi piumasaqaatit eqqortippagit aalisarsinnaanermut akuersissummik pissarsinissamut periarfissaqaqqilernerat. Upernavimmi taamatut aalisarsinnaanermut akuersissutinik pissarsinissaq unitsinneqarnikuunngilaq. Inuusuttut aalisartut nutaat qanoq amerlatigisut sumiiffinni taakkunani marlunni aalisalissanersut aalisartullu nutaat qinnuteqaataat qaammatisiutit malillugit ukiup ingerlanerani qanoq amerlatigisut tiguneqassanersut ilisimaneqanngilaq, kisianni aalisarsinnaanermut akuersissutinik tunniussisarnerup unitsinnerata atorunnaarnerani pissutsit taamaaginnartillugit aalisarsinnaassuseq qaffassaaq.

Aalisarnermi taamatut malittarisassaqaannassappat aalisarnerlu paggatassiilluni killilersorneqaannassappat, aalisarsinnaanermut akuersissutillit pissusilersortarnerannut aalisartut amerlassusaat allanngorassannginnersoq ilisimassallugu pingaaruteqarpoq. Eqqarsaatigineqarsinnaavoq ataatsimut pisassiissuteqartumi paggatassiilluni aalisarnermi angallammut aningaasaliinissaq aalisartut qanoq amerlatigisut pisassiissummik agguaaqatigiissanerannut atassasoq. Sinerissap qanittuani paggatassiilluni aalisarnerq pineqarpat taamatut atassuteqarnerata eqqumaffiginiarneqarnisaanut pissutaasoq tassaavoq aalisarsinnaanermut akuersissuteqartut amerlasuut ukiuni arlalinni ukiumut annertunngitsunik pisaqartareernerat, taakkulu taamaalillutik annikitsunik isertitaqartarlutik. Aalisarnermi tassani aalisarsinnaanermut akuersissutit amerlassusaat aalisarsinnaassutsimut tunngatillugu uuttuutissatut atornerqarpiarsinnaanngilaq. Taamaammat ilimagineqarpoq umiatsiaararsortut 6 meterimit 9 meterimut ikaarsaarneranni aalisartut aalisarluarnerusut taamatut iliussasut, taakkulu taamaalillutik pisassiissutinit annertunerusumik pisaqarnissamut periarfissaqassasut.

Killilersuinerup allanngortinnerata sunniutai

Umiatsiaaqqat: Angallatit 9 meteri tikillugu takussusillit atornerqarsinnaanerannik periarfissaqalersitsineq

Aalisarnermi aalisarsinnaanermut akuersissutillit ataasiakkaat angallammik 9 meteri tikillugu takussusilimmik pisinissamut periarfissaqassapput. Angallammut aningaasaliinissamut pissutsit arlallit apeqqutaapput, kisiannili siunissami aalisarsinnaanermut periarfissat taamaalillunilu aningaasaliinerup pissarsiffiginissaanut periarfissat pingaaruteqarluinnarput.

Taamaammat aalisarsinnaanermut akuersissutillit aqutsiveqarfinni ataasiakkaani siunissami TAC-mik aalajangiinissatut ilimagisaat aallaaviusumik pingaaruteqarpoq. Umiatsiaaqqamit ullumikkut 6 meterimit angallammut 9 meteri tikillugu takissusilimmut ikaarsaariarneq aalisarsinnaanermut akuersissutillit ataasiakkaat aalisarsinnaassusiisa qaffanneranik taamaalillunilu paggatassiilluni aalisarnermi aalisarsinnaassutsip qaffanneranik kinguneqassaaq. Umiatsiaararsorlutik aalisartut taakku angallammik 9 meterimik pisinissamut periarfissaqartut soqutiginnittullu taamaalillutik sumiiffimmi pineqartumi pisassiissutinit annertunungaatsiartumik pisaqarsinnaassapput. Tamassuma umiatsiaararsorlutik aalisartut sinnerisa TAC tamakkiisumik atorneqarpat aalisarsinnaanermut periarfissaasa annikillineranik kinguneqassaaq. Taamaammat aalisarnerup sukkassusianut taamaalillunilu sumiiffinni ataasiakkaani pisassiissutinit pisat allanngornerannut umiatsiaararsorlutik aalisartut angallammik anginerusumik pisinnaanermik atuisussat/atuisinnaasut qanoq amerlatiginersut apequtaassaaq.

Siunissami killilersuinissamik tamassumalu kinguneranik siunissami aalisarsinnaanermut periarfissanik nalornissuteqarneq aalisarsinnaanermut akuersissutillit ilaasa angallammut aningaasaliinngitsoortissavaat, aalisartut allat aningaasalersuisitsinissamut periarfissaqassanngillat.

Siunissami killilersuinissamut tunngatillugu, paggatassiilluni aalisarnermik aalajangiussisimaneq, nammineq pigisanik pisassiissuteqarnerup akerlianik, aalisartut ataasiakkaat aalisarsinnaanermut periarfissanik nalornissuteqaannarnissaannik kinguneqassaaq. Aalisartulli ataasiakkaat, ukiuni tallimanit qulinut TAC pillugu politikki tunngavigalugu, sinerissap qanittuani paggatassiilluni qaleralinniarnermi pisassiissutit amigaatigineqarpata qaffanneqarajuttarmata pisassiissutissatut aalajangikkat inaarutaasumik pisassiissutaanngisaannik silatusaarlutik ilimagisaqassapput. Ukiup siuliani angallatinut pisassiissutit atorneqanngitsut nuullugit umiatsiaararsorluni aalisarnermut qaffaasoqartarnikuuvoq.

Umiatsiaararsorluni aalisarnermik aningaasalersuineq aningaasaqarnerlu

Ilimagineqartariaqarpoq aalisarsinnaanermut akuersissutillit/umiatsiaararsorlutik aalisartut angallammik 9 meteri tikillugu takissusilimmik pisinissamik kissaateqartut pisinermi akiata annersaanik taarsigassarsissasut. Kalaallit Nunaanni aningaaseriviit saniatigut qaleralinnik pisiortortut angallammik pisinermut imaluunniit aningaaserivinnut qularnaveeqqusiinissamut aamma periarfissaqarput. Umiatsiaararsorlutik aalisartut taarsigassarsinikkut umiatsiaaqqamit angallammut

anginerusumut ikaarsarnerup aningaasalersornissaanut periarfissaqassanersut ilisimaneqanngilaq, tassa ataasiakkaat akiliisinnaassusiannik nalilersuineq imaluunniit pisiortortut immikkut mianerinninnissaat apeqqutaammata.

Umiatsiaararsorlutik aalisartut tamassuma saniatigut aalisarnermik aningaasalersuinermit aningaasat atorlugit pisortat aningaasalersueqataanissaannik qinnuteqarnissamut periarfissaqarput. Aaqqissuussinermit tassani aalisarsinnaanermut akuersissuteqartut qinnuteqartup sinnerittunik 60 %-inik aningaasalersuisinnaanera piumasaqaatigalugu angallatip pisiarinerani akiata 40 %-ianik tapiiffigineqarnissamik qinnuteqarsinnaanerat periarfissinneqarpoq. Periarfissamili tassani Aalisarnermut aningaasaliissutinut immikkoortitat pillugit Inatsisartut inatsisaanni nr. 15, 20. november 2006-imeersumi kingusinnerusukkut allannguuteqartumi aalajangerneqartunik arlalinnik piumasaqaateqartoqarpoq. Tamassuma saniatigut aningaasalersuinissamut periarfissaqarnermi tassani Aningaasanut inatsimmi siunertamut aningaasat immikkoortinneqartut killeqarput.

Namminersorlutik Oqartussat aalisarnermik ineriartortitsinermit aningaasanit qinnuteqarnermut atatillugu aalisartunut POCA 770-imik kissaateqartunut qinnuteqaatinik ukiuni kingullerni ingerlaavartumik tigusaqartarput. Angallat taanna nuannerineqartoq killilersuinermit umiatsiaaqqanut aalisarsinnaanermut akuersissutit angallatinut 9 meterinut allanngortinneqarpata atornerqarsinnaassaaq. Angallatip taamaattup motoori aalisarnermilu atortut ilanngullugit pisiarinerani akia 6-800.000 kr-nik annertussuseqarpoq. Taamaammat aalisartup aningaasaliineq pissarsissutigisinnaasariaqassavaa.

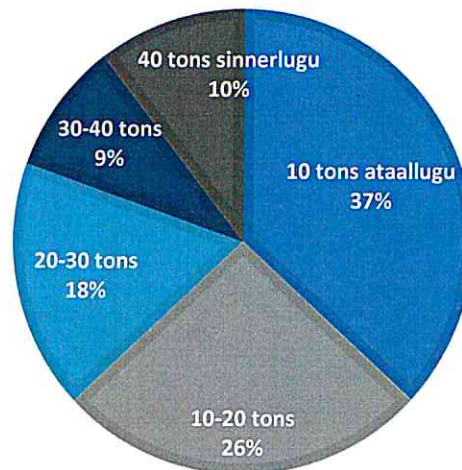
Sumiiffik 47-mi umiatsiaaqqat 2022-mi pisassiissutinit pisaat katillugit 18.196 tonsiupput, pisassiissutillu takku tunineranni katillugit 381 mio. kr.-nik naleqarput. Annertuumilli kaaviiartitsineq taanna umiatsiaaqqanut akuersissutillit akornanni assigiinngitsorujussuarmik agguarpoq. Sumiiffik 47-mi uumatillugit oqimaassusaannut tunisinermit aki agguaqatigiissillugu kiilumut 20-21 kr.-unikuuvoq.

Soorlu takussutissiami 3-mi takunerqarsinnaasoq, umiatsiaararsorlutik aalisartut aalisarsinnaanermut akuersissuteqartut 10 %-ii 2022-mi 40 tonsit sinnerlugit pisaqarput, taamatuttaarlu aalisarsinnaanermut akuersissuteqartut 37 %-ii 2022-mi 10 tonsit ataallugit pisaqarlutik.

Takussutissiaq 3 Sumiiffik 47-mi umiatsiaaqqanut aalisarsinnaanermut akuersissuteqartut 2022-mi pisassiissutinit pisaasa annertussusaannut agguarnerat.

QALERALINNIK PISARISIMASAT IMMikkoORTITAARNERI

2022-mi umiatsiaararsorluni aalisarnermi pisassiissutinit pisat taamaalillunilu kaaviiartitat agguarnerat tunngavigalugu agguaqatigiissillugulu akia 20-21 kr.-utillugu nalilerneqarpoq sumiiffik 47-mi umiatsiaararsorlutik aalisartut aalisarluarnerpaareersut amerlassusaat killeqartoq angallammut 9 meteri sinnerlugu takissusilimmut aningaasaliinissamut periarfissaqassasut. Taakku amerlanersaasa aalisarnermik ineriartortitsinermut aningaasanit aningaasalersueqataasoqarnissaa immaqa pisariaqartissavaat. Sumiiffik 47-mi umiatsiaaqanut 2022-mi aalisarsinnaanermut akuersissutit tunniunneqartunit katillugit 992-init aalisarsinnaanermut akuersissutillit 798-it 30 tonsit ataallugit pisassiissutinit pisaqarput. 2022-mi Aalisarsinnaanermut akuersissutinit 798-init taakkunanga aalisarsinnaanermut akuersissutillit 205-it 5 tonsit ataallugit pisassiissutinit pisaqarput.

Aalisarnernut allanut pingaaruteqassusia

Ilimagineqarpoq aalisarnernut allanut pingaaruteqassusia killeqartoq. Aalisarsinnaanermut akuersissutillit angallammik nutaamik pisisut piffissaq aalisarfiusoq qaleralinniarnermut aallaaviusumik atussavaat, tassa aalisagaqatigiinnik allanik aalisarnermut assersuutigalugu saarullinniarnermut sanilliullugu aningaasaqarnermi annertunerusumik pissarsissutaassammat. Assersuutigalugu qaammatit pingasukkaarlugit pisassiissutit tamakkerlugit pisarineqarnerannut atatillugu qaleralinniarnep piffissani matoqqanerani saarullinniarnep pitsaasumik sunniuteqarsinnaassaaq.

Angallammut nutaamut 9 meteri tikillugu takitigisumut aningaasaliinissamut pisariaqartut

Aalisarnermi malittarisassanut atuuttunut ataatsimut isigalugu naleqqussartoqassaaq angallatillu angissusaannik killiliineq 6 meterimit 9 meterimut allanngortinneqarpat sinerissap qanittuani paggatassiilluni qaleralinniarnermi tunngaviusumik atugassaritinneqartut allanngussapput. Killilersuineq tunngaviusumik allanngortinneqarput piffissap ingerlanerani kisitsisit misilittakkalluunniit tunngavigalugit sunniutissaasa nalilersornissaannut tunngavissaqanngilaq, nalilerneqarporlu pisariaqartut eqqarsaatersuutaannaassasut. Aalisartut angallatit angissusaanut atugassaritinneqartut allanngortinneranni pissusilersornerat paggatassiilluni aalisarnermut killilersueriaatsimi ajornarneruvoq, tassa aalisartut ataasiakkaat angallammik pisinissamik aalajangertoqassappat TAC-mit aalajangersimasamik pisassaqaarnissartik qulakkeersinnaanngimmatigit.

Aalisartut ataasiakkaat umiatsiaararsortut angallammut nutaamut aningaasaliinertik pissarsissutiginiarlugu maannakkut pisat assersuutigalugu 10-15 %-imik qaffatsissavaat, tamassumanilu periarfissani ataaniittuni ataaseq pisariaqarpoq:

1. Aqutsisoqarfimmi aalisarfiusussami pisassiissutinik atorneqanngitsunik peqassaaq.
2. Pisassiissutit maannakkut annertussusiannut sanilliullugu qaffanneqassapput.
3. Aalisartuq pisassiissutinit annertunerungaatsiartunik pisaqassaaq (tassa aalisartumit allamit ullumikkut atorneqartunik pisaqassaaq).

Periarfissat qulaanniittut pingasut arlalinnik unamminartoqarput.

Periarfissaq 1, tassani eqqarsaatigigaanni aalisartup aalisartut allat tamarmik angallammik 9 meteri tikillugu takitigisumik atuisinnaassappata pisassiissutit atorneqarsinnaassappata atorneqanngitsunik pisassiissuteqarnissaa ilimagisaqarnissaa. Taamaalilluni pisassiissutit atorneqanngitsut aqutsiveqarfimmi aalisartunut allanut aamma angallammik nutaamik pisisunut agguaqatigiissutigineqassapput. Taamaalilluni aalisartup angallammik pisinermut atatillugu aningaasaliinerup pissarsissutigineqarnissaanut qalerallit saniatigut assersuutigalugu 10-15 %-imik pisarineqarnissaanut pisassiissutit atorneqanngitsut naammassasut upperisariaqarjaa. Aalisartut allat pissusilersornermik allanguinissaat ilimagissallugu tunngaviusumik eqqarsaasersuutaasorujussuuvoq, kisiannili pisat qaffannissaanut periarfissaqarneranik aalisartuq qularinninngittariaqarpoq. Tassani atuutissanngitsoq tassaassaaq aalisartup ullumikkut 6 meteri tikillugu takigisumik umiatsiaaqartup angallammik 9 meteri tikillugu takissusilimmik pisinissamut periarfissaqarpat.

Periarfissaq 2, tassani tunngaviusumik ajornartorsiut tassaavoq, killiliinerup 6 meterimit 9 meterimut allanngortinneranik politikkikkut aalajangerneq pisassiissutit qaffannerannik kinguneqartinneqarnera, tamannalu eqqarsaatigineqarsinnaanngikkaluartoq aningaasaliinissamut aallaavigissallugu ajortorujussuuvoq.

Periarfissaq 3, Umiatsiaararsornermi aningaasaliinissat annertussusissaat ullumikkut ilisimaneqanngilaq umiatsiaararsortullu ataasiakkat sinerissap qanittuani aalisarnermi atorneqarsinnaasumik immikkut nalunaarsuinermi normoqanngillat, taamaammallu teknikkikkut paasissutissat soorlu pisoqassusia, usinnaassusia il.il. ilisimaneqanngillat. Qularutissaanngilarli 6 meterimik killiliinermi atuuttumi killigititami atortut ilanngullugit umiatsiaaqqamut nutaamut ingerlaavartumik annertuunik aningaasaliisoqartarnikuusoq, soorlu POCA 600 aamma QOOQA usinnaanerusut sakkortunernillu motorillit umiatsiaaqqanik ingerlaavartumik nutarterissutaanikuusut aalisarluartitsilernikuusullu, umiatsiaaqqanut nutaanerusut taakkununga aningaasaliissutit 300.000 kr-t qaangerajuttarpat. Pisariaqartuni taakkunani killigititallu annerpaamik meteriutillugu taamatut nutaamik aningaasaliisoqartarnikuuvoq, aalisartullu angallatit 9 meteri tikillugu takitigisut atorlugit pisassiissutit paggassassaat immaqqa toqqaannartumik unammilleqatigiissutigissallugit. Aalisartut angallatinik 9 meteri tikillugu takissusilinnik nutaanerusunik immaqalu aalisarluarsinnaanerusunik pisisut, periarfissami tassani unammilleqatigiissutigalugit isertitassanik aalisartunik allanik "arsaarinnissapput". Assersuutigalugu aalisartut 50-it umiatsiaaqqat angallatinik nutaanik taarserpatigut pisassiissutiniillu pisatik

agguaqatigiissillugu 20 tonsinik qaffapatigit, tamassuma assigissavaa pisassiissutinit pisat katillugit 1.000 tonsinik qaffassasut tuninerannilu nalinga 20-21 mio. kr.-nik qaffassasut.

Ataatsimut isigalugu nalilerneqarpoq aalisartut taakkuusut aningaasaqarluarneroreersut angallammullu 9 meteri tikillugu aningaasaliinissamut periarfissaqareersut, tassani kingunissaa tassaassaaq pisat tamarmiusut aamma kaaviiartitat/isertitanut taakkununga katersuunneqarnerussasut.

Pisassiissutininik pigisaqarluni (IOK) maannakkut angallatinik aalisarnermi piusumi sunniutai

Pagatassiilluni qaleralinniarnermi angallatit 9 meteri tikillugit takissusillit ilanngunnerisigut allannguneq aalisartunut inuiaqatigiinnullu aningaasatigit sunniutai nalilersorneqassappata, pingaaruteqarluinnarpoq maannakkut angallatinik pisassiissutininik pigisaqarluni IOK atorlugu aalisarnerup ilanngunneqarnissaa taamatullu aalisarnerup ataatsimut isiginiarneqarnissaa.

Tassunga atillugu angallatinut maannakkut 6 meterit aamma 9 meterit akornanniittunut kingunissai aallaqqaasiullugu isummerfigineqartariaqarput. Tunngaviumik marluk periarfissaapput;

1. Angallatinit umiatsiaaqqanut ”nuunneqassapput”.
2. Pisassiissutinit pigisaat aalajangiusimaannarneqassaaq immikkoortumilu IOK-miiginnassallutik – umiatsiaaqqatulli.

1 pillugu: Umiatsiaaqqat nuunneqarpata umiatsiaaqqallu allat peqatigalugit pagatassiilluni aalisarpata, pisassiissutinit pigisatik umiatsiaaqqanut ”ilanngutissagaat” ilimagineqartariaqarpoq, taamaalilluni umiatsiaaqqat immikkoortuanni pisassiissutit tamarmiusut qaffassapput, angallatinullu pisassiissutit assinganik apparlutik. Angallatit IOK-mi aaqqissuussinnermiinnerat tunngavigalugu aningaaserivimmit taarsigassarsinermut tunngatillugu pissutsit nalorninartorujussuunissaannik aamma kinguneqassaaq.

2 pillugu: Angallatinut 9 meterimit takinerusunut tunngatillugu, pagatassiilluni aalisarnermi 6 meterimit 9 meterimut allannguneq pisassiissutininik nammineq pigisaqarluni angallatit kaaviiartitsisinnaanerat appassaaq. Taamaalilluni angallatinut nammineq pigisanik pisassiissuteqarnissaaq pilerinanginnerulissaaq, ilimagineqartariaqarporlu pisassiissutinit pigisat nalingi appassasut. Eqqarsaatigineqarsinnaavoq umiatsiaararsorluni aalisarnermi

aalisarsinnaanermut akuersissutilik angallammik 9 meterimik takissusilimmik pisisoq angallatinut pisassiissutinik pigisanik pisinissaq imaluunniit paggatassiilluni aalisaannarnissaq toqqassagaat. Aalisartuq toqqaanermi tassani sumiiffimmi pineqartumi pisassiissutinik pisinissamik periarfissaqartariaqarpoq.

Soorlu immikkoortumi siusinnerusumi allaaserineqartuq angallatit aalisarsinnaanermut akuersissutillit amerlassusaat ukiuni qulini kingullerni allanngoranngitsorujussuunikuuvoq, peqatigitillugulu sumiiffik 47-mi TAC ataatsimut isigalugu qaffannikuulluni, taamaasillunilu aalisarsinnaanermut periarfissatut eqqarsaatigineqarsinnaasut pitsanngorput. Taakkununga TAC piffissami qaffasinnerugaluartoq angallatit pisassiissutinit 2022-mi pisaat 2013-imut sanilliullugu appasinnerupput.

Eqqarsaatigineqarsinnaavoq pisassiissutit niuerutigineqarsinnaasut atorlugit killilersuinermi aalisarsinnaassuseq ingerlaavartumik naleqqussarneqartassasoq, taamaalillunilu angallatit aalisarsinnaassusiisa pitsaanerusemik atonerisigut inuiaqatigiit aningaasaqarneranni pissarsiat qaffasinnerulissasut. Sumiiffik 47-mi ukiuni kingullerni ineriartorneq pivusorsiortumik inernilerneqarsinnaanngilaq.

Imaassinnaavoq aalisartut arlallit angallatit immikkoortuanni 9 meteri ataallugu angallatinik ullumikkut atuisut angallatit 9 meterimik takissusillit akuerineqarpata umiatsiaararsornermut nuunnissamik qinnuteqassasut. Taamatullu kajumigisaqarnermi angallatit atorlugit ullumikkut aalisarsinnaanermut akuersissutilinnit allanit pisassiissutinik pisisariaqartarnerat pissutaavoq. Sumiiffik 47-mi angallatinut 9 meteri ataallugu takussusilinnut aalisarsinnaanermut akuersissutit 44-t ullumikkut nalunaarsorneqarnikuupput.

Suliffissanik neqerooruteqarnermut suliffissaqartitsinermullu kingunissai.

Ilimagineqarpoq angallatit 9 meterit tikillugu takissusillit atorneqarsinnaanerat akueralugu paggatassiilluni aalisarnerup allanngortinnerani Kalaallit Nunaanni suliffissaqartitsinermut kingunissai killeqassasut.

Kalaallit Nunaanni aalisarneq pillugu politikkimi suliffissaqartitsineq ukiorpassuarni mianerineqartorujussuunikuuvoq, ullumikkullu suli taamaappoq. Suliffissaqartitsinermik mianerinnineq taanna inuussutissarsiutigalugu aalisalersinnaanerup killilersorneqarnerani sinerissap

qanittuani qaleralinniarnermi ukiuni arlalinni annertunngitsunik piunasaqaateqarfiusumi takuneqarsinnaavoq. Tamassuma kinguneraa sumiiffinni qaleraeqarfiusuni angallatinut anginerusunut inuttassarsiortarnerup piffissami sivisuumi ajornakusoorikuunera. Aalisartut ilaat sumiiffik 47-mi angallatini siusinnerusukkut inuttaanikut taamaalillutik umiatsiaararsorlutik namminneq aalisarsinnaanermut akuersissuteqalernikuupput. Nalilerneqarpoq sumiiffik 47-mi aalisarsinnaassutsip qaffannerani pissutsit taamaaginnartillugit tunitsiviit tigooraasinnaanerisa annertunerulernissaa pisariaqassasoq, kisiannili umiatsiaararsorluni aalisarsinnaanermut akuersissutillit angallatinut nuunnissamat periarfissaqarnerat killeqarpoq, nalilerneqarporlu sumiiffik 47-mi aqutsiveqarfinni pingasuni tamani pisassiissutinit pisat qaffasinnerulernerisa suliffissaqartitsinermut sunniutaa killeqassasoq.

Pagatassiilluni qaleralinniarnermut TAC-mik aalajangiineq

Sinerissap qanittuani qaleralinniarnermi aningaasaqarnermut pingaaruteqarluinnartoq tassaavoq TAC-mik siunissami aalajangiisarnissat. Inuiaqatigiit aningaasaqarneranni aalisarnermit qaffasinnerusumik pissarsiaqarnissaq piffissamat sivisuumut aalisarsinnaanermut periarfissat qulakkeernerisigut anguneqassaaq, maannakkullu sumiiffinni amerlanerni TAC-mik aalajangiisarnerni ilisimatuussutsikkut siunnersuutit qaangerujussuarneqartarput. Pagatassiilluni qaleralinniarnermi aalisartut ilaat angallatinut 9 meterimik takussusilinnut nutaanut aalisarsinnaassuseqarnerusunullu aningaasaliippata aalisarsinnaassuseq qaffassaaq.

Aalisartunut inuiaqatigiinnullu aningaasaqarnermi sunniutaanik eqikkaaneq

Umiatsiaararsorlutik aalisartut angallatinik 9 meteri tikillugu takitigisunik atuisinnaanermik periarfissaqarnerat pineqartut aalisarsinnaassutip qaffannissaanik periarfissaqarnerannik kinguneqassaaq, taamaalillunilu inuit ataasiakkaat umiatsiaaqqanut anginerusunut aningaasalersuinissamat periarfissaqarpata kaaviiartitat annertusinissaannik periarfissaqassapput. Nalilerneqarpoq umiatsiaaqqanit 6 meteri tikillugu takitigisunit angallatinut 9 meterimik takutigisunut nuunnissamat periarfissaqartut tassaassasut aalisartut aalisarluarneroreersut. Sumiiffik 47-mi pagatassiilluni qaleralinniarnermi aalisarsinnaassutsip qaffannera umiatsiaararsorlutik aalisartut sinnerinut pissutsit taamaaginnartillugit pisuussutit unamillissutigineqarnerulernerannik

umiatsiaararsorlutillu aalisartut ataasiakkat agguaqatigiissillugu piasrisinnaasaasa apparnerannik kinguneqassaaq.

Ilimagineqarpoq 6 meterimit 9 meterimut allannginneq sumiiffik 47-mi aalisartunut angallatinut pisassiissutinit pigisaqartut pisassiissutinit pigisaasa nalingi pissutsit taamaaginnartillugit appassapput, tassa angallat 6 meterip 9 meterillu akornanni takissusilik atorlugu aalisarniarluni angallammut pisassiissutinit pigisaqarnissaq pisariaqarunnaassammatt.

Ilimagineqarpoq 9 meterimut allanngineq aalisarneq piffissamut sivikitsumut ataatsimut isigalu pisassiissutinit pisat qaffasinnerunerannik taamaalilluni kaaviiartitat qaffasinnerunerannik kinguneqassasoq. Ilimagineqarpoq piffissami siviluuni pisassiissutinit pisat qaffariarnerat sumiiffik 47-mi qaleraqassusermik ajornartorsiortitsilissasoq. Nalilerneqarpoq suliniut aalisagaqatigiinnik allanik aalisarnermut sunniuteqassanngitsoq.

Sumiiffik 47-mi qaleralinniarnermi aalisarsinnaassutip qaffannera qulaani taaneqartutut pisat kaaviiartitallu piffissami sivikitsumi qaffannerannik kinguneqassaaq. Tamanna piffissami sivikitsumi pisortat isertitaasa annikitsumik qaffannerannik kinguneqassaaq. Aalisarsinnaassutsip annertusisitsinerup inuiaqatigiit aningaasaqarneranni pissarsiat piffissami siviluuni appartissavai. Taamaalilluni aalisarsinnaassutsip qaffannera pissutsit taamaaginnartillugit pisortat piffissami siviluuni isertitaasa apparnerannik kinguneqassaaq.

Nalilerneqarpoq angallatit 9 meteri tikillugu takissusillit atorneqarsinnaasunngortillugit sumiiffik 47-mi paggatassiilluni qaleralinniarnep allanngortinnerani Kalaallit Nunaanni suliffissaqartitsinermut kingunissaa killeqangaatsiassasut.

Naggasiilluni oqaaseqaatit

Sumiiffik 47-mi umiatsiaaqanut angallatinullu maannakkut aqqissuussineq 2012-mi aqqissuusseqqinnerup kingorna aalisarnerup tamassuminngalu killilersuinerup allanngortorujussuunerannik aallaaveqarpoq. Sumiiffik 47-mi aalisarnermik aqqissuusseqqinnerup atuutilersinneranit ukiut qulit qaangiupput, takuneqarsinnaasutullu allanngortoqartorujussuunikuuvoq, minnerunngitsumik umiatsiaararsorlutik aalisartut pisassiissutinit pisaasigut, aalisarsinnaanermut akuersissutit amerlassusaatigut tunisallu nalingisa annertuumik qaffannerisigut. Peqatigitillugu umiatsiaaqanut aalisarsinnaanerusunut ingerlaavartumik

anigaasaliisoqartarnikuuvoq TAC-lu ingerlaavartumik qaffattarnikuulluni. Qularutissaanngilaq pisariaqartut piviusorsioortumillu pissutsit 2012-imi aaqqissusseqqinnermut tunngaviusut pisoqalinikuusut, taamaalillunilu pissutsit taamanikkut aalisarnerup 6 meterimik takussusilinnut killilerlugu avinneqarneranut tunngaviusut aamma pisoqalinikuusut.

Taamaammat sinerissap qanittuani aaqqissusseqqinnissaq qularutissaanngitsumik pisariaqarpoq, tamannalu aamma Aalisarnej pillugu Ataatsimiititaliarsoq isumaliutissiissutaani sukumiisumik aamma allaaserineqarpoq. Minnerunngitsumik sumiiffik 47-mi aalisartut amerlasuut, siunissami sinaakutissat ilisimanissaannik pisariaqartitsipput. Taamaammat sumiiffik 47-mi paggatassiilluni aalisarnermi umiatsiaaqqat angissusaasa killilerneqarnerisa ullumikkut 6 meterimit 9 meterimut aalisarnermik maannakkut aaqqissusseqqinnermut atatinnagu allanngortinneqarnissaa inassuteqaatigineqanngilaq. Umiatsiaaqqat/angallatit angissusaasa killilernerisa piffissamut sivikitsumut kisiat allanngortinnissaa naleqqutinngilaq, kisiannili aalisarnermik aaqqissusseqqinneq ataatsimut isigalugu tunngavigineqartariaqarluni tamannalu peqatigitillugu ingerlanneqartariaqarluni.